

ΝΕΑ ΕΡΓΑ

Τὸ θέατρο τῆς «Νεαπόλεως» ποὺ παίζει ὁ θίασος τῆς Κας Βερώνη, ἄρχισε τὴν περασμένη Πέμπτη μὲ τὸ νέο δράμα τοῦ Ἑρβιέ ἀπὸ τὴν «Ἀφύπνιση». Καὶ τὸ ἔργο αὐτὸ, καθὼς ὅλα σχεδὸν τοῦ Γάλλου συγγραφέα, εἶναι ἀπάνου σ' ὀρισμένο θέμα γραμμένο, σ' ἓνα πρόβλημα, νὰ ποῦμε, ποῦ τὸ ζητάζει στὴ σκηνή, τὸ ἀναλύει, καὶ προσπαθεῖ νὰ δώσει τὴ λύση του. Κατὰ πόσο τώρα τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς συγγραφῆς δραμάτων μὲ κοινωνικὰ ἢ ἠθικὰ προβλήματα γιὰ βία, ποῦ φαίνεται πὼς κατὰ προτίμηση ἀκολουθοῦν οἱ Γάλλοι, συβιβάζεται μὲ κάποιους κανόνες τῆς Τέχνης, εἶναι ζήτημα ποὺ θ' ἀπασχολήσει μιὰ μέρα, κι' ἄρχισε μάλιστα ν' ἀπασχολῆ, τὴν κριτική. Φυσικὰ πολὺ μεγάλη πρέπει νὰ εἶναι ἡ δύναμη τοῦ συγγραφέα ποὺ θὰ καταπιαστῆ νὰ γράψῃ ἓνα τέτιο ἔργο-πρόβλημα καὶ δι' αὐτὸ νὰ ἀνακατέψῃ μέσα τὸν ἑαυτὸν του, τίς ιδέες του, τίς ἀδυναμίες του. Κι' ὅμως γιὰ νὰ εἶναι τὸ δράμα, δράμα κι' ὄχι μάθημα ἠθικὸ, πρέπει ὁ ποιητὴς ἀντικειμενικὰ νὰ παίρνῃ τὸ ζήτημα καὶ νὰ βάλῃ στὴ σκηνὴ ἀπάνω τύπους καὶ σκηνὲς τῆς ζωῆς, ἀφίνοντας τὴ φιλοσοφία τοῦ ἔργου νὰ βγαίῃ μονάχη τῆς σύφωνα μὲ τοὺς ὅρους τοῦ βίου καὶ μὲ τὸ χαρακτῆρα τῶν ἡρώων του. Μὰ τίς περισσότερες φορές στὰ τέτια δράματα βλέπουμε μόνον τὴν ιδέα τοῦ συγγραφέα, τὴν καθαρὰ ὑποκειμενικὴν του ιδέα, ποὺ σ' ὀλόκληρο τὸ ἔργο τὴν ἀναλύει, τὴν ζητάζει κι' ἀναγκάζει τὰ πρόσωπα νὰ κουνισῶνται ἀπάνω στὴ σκηνὴ σύφωνα μὲ τίς ἀδυναμίες του, τὴν αἰσθητικὴν του καὶ τὴ σκέψιν του ποὺ τὸν ἔφερε στὴ λύση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ. Καὶ τὴ λύση αὐτὴ

δὲ τὴν ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ζωὴ, ἀπὸ τοὺς χαρακτῆρες ποὺ πῆρε, ἀπ' τὴν πλοκὴν τοῦ ἔργου, μὰ μόνον ἀπ' τὴν φιλοσοφικὴν ἐξέταση τοῦ ζητήματος. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ τέτια ἔργα εἶναι σχεδὸν πάντοτε στοὺς τύπους τοὺς ψεύτικα, γιατί οἱ τύποι αὐτοὶ φαίνονται κομμένοι ἀπάνω στὴν ιδέα τοῦ δραματοῦ καὶ δημιουργημένοι ἔτσι στὴν ψυχὴν τοῦ συγγραφέα ὥστε νὰ ὑπερετήσουνε μόνον τὰ νεβρόσπαστα τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου.

*

Ἡ «Ἀφύπνιση» βέβαια τοῦ Ἑρβιέ ἂν καὶ ἀνήκει στὴ σειρά τῶν ἔργων αὐτῶν δὲν ἔχει ὅμως τὰ ἐλαττώματα ποὺ ἀνάφερα παραπάνω. Τὸ πρόβλημα ποὺ βάζει στὴ σκηνὴ ὁ συγγραφέας εἶναι ἀκριτῶς παλιό. Ὁ ἥρωας του πρέπει νὰ διαλέξῃ μεταξὺ ἐρωμένης καὶ δόξας. Στὴν ἀρχὴ διαλέγει τὴ γυναίκα, ὕστερα ἀφυπνίζεται ἀπ' τὸ ἐρωτικὸ μεθῆσι καὶ τρέχει στὴ δόξα. Ἡ πρώτη πράξις εἶναι μονάχη γιὰ νὰ μᾶς μπάσῃ στὴν ὑπόθεσιν καὶ στὴν ιδέα τοῦ ἔργου. Ἡ δευτέρη ἔχει μιὰ δραματικώτατη σκηνὴ μεταξὺ πατέρα καὶ γιοῦ πολὺ τεχνικὰ, πολὺ ἀπλά, βαλμένη. Ἡ τρίτη πέφτει λίγο, πάντα ὅμως ἔχει ἓνα ὑπέροχο διάλογο μεταξὺ μητέρας τώρα καὶ κόρης. Ἡ γυναίκα κλαίει τὸν ἐρωμένο της ποὺ τὸν νομίζει πεθαμένο κι' ὅμως θυμάται ὅτι εἶναι μητέρα καὶ μὲ τὸ θάνατον τῆς ψυχῆς της στολιζέται νὰ πάῃ στὸ χορὸ μόνον καὶ μόνον γιατί ἀπ' αὐτὴ κρέμεται ἡ ἐρωτικὴ ἐπιτυχία τῆς κόρης της. Στιγμὴ μεγάλη τοῦ ἔργου, ἀνεκμετάλευτη ὅμως ἀπὸ τὸν ποιητὴν ποὺ τοῦ χρησίμεψε μονάχη γιὰ νὰ βρῆ τὴν ὀλίγον τραγημένην κι' ἀδύνατην λύσιν.

Ὁ ἐρωμένος της τρέχει στὸ σπίτι νὰ τὴ δῇ, νὰ τῆς πῆ ὅτι δι' ἐσκοτώθηκε, νὰ τὴ σώσῃ ἴσως ἀπ' τὴν αὐτοκτονίαν· γιατί νομίζει πὼς εἶναι ἀδύνατος ἢ ἀγαπημένην του νὰ ὑποφέρῃ τὴν ιδέα τοῦ θανάτου του. Κι' ἄξαφνα τὴ βλέπει στολισμένην, ἔτοιμη γιὰ τὸ χορὸ. Μποροῦσε ἴσως ἐδῶ μὲ δράσιν νὰ τελειώσῃ τὸ δράμα μὲ τὴν ἀντίθεσιν αὐτὴν τοῦ αἰσθήματος ποὺ γενιέται στὴν ψυχὴν του. Δὲ γίνεται ὅμως ἔτσι, ὁ συγγραφέας τραβάει λίγο τὴ σκηνὴ, ἀλλάζει τὸ μοτίβο καὶ λύνει τὸ ἔργο μὲ κάτι θεωρίες ποὺ λείπει ἡ γυναίκα καὶ κάτι κούφια λόγια ποὺ ἀπκντάει ὁ ἄντρας. Δηλαδή ἀφυπνίζονται κ' οἱ δύο ἀπ' τὸν ἐρωτὰ τους, μὰ γιατί; Ἡ ἀπάντησις βρίσκειται στὰ φιλοσοφικὰ λόγια τους ποὺ δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐκόλο νὰ καταλάβῃ κανεὶς τὴ σημασίαν τους. Τέτια λύσις ἀδικεῖ βέβαια τὸ ἀκριτῆς ἀξίως αὐτὸ ἔργο.

Οί ήθοποιοί είναι κριμα ότι έπαιξαν πολυ άσκημα. Ό κ. Γεννάδης τίποτα, τίποτα δέν κατάφερε να μας δείξη. Στη δεύτερη πράξη, στη δραματικώτατη σκηνή με τον πατέρα του, φωνές μόνο, φωνές, τίποτ' άλλο. Ό κ. Σταυρόπουλος λιγότερο καλός. Ή Κα Βερώνη αρκετά καλή στην αρχή τής δεύτερης πράξης. Στο τέλος όμως, όταν τή διώχνουν απ' τό σπίτι, πού νομίζει πως ισκότωσαν τον έρωμένο της, μερικές κινήσές της, και τό τρίκλισμα, τó λιγάκι άτεχνο, όσο να φύγη, τήν άδίκησαν αρκετά. Στην τελευταία πράξη έπαιξε με αρκετή φυσικότητα. Εκείνο πού καταντάει άνυπόφορο στην Κα Βερώνη είναι ο τρόπος πού έχει για να προφέρη καθαρά και χωρισμένα τίς λέξεις με τó ξεχωριστό της τονισμό καθεμιά χωρίς να παραλίπη ούτε τó τελικό ν. Νομίζει κανείς πως κάνει μάθημα γραμματικής.

★

Ή μετάφραση άπελπιστική. Ό κ. Βεργόπουλος λείει πως δέν τó μετάφρασε αυτός, και τó πιστεύουμε! Άδιάφορο· έμεις ξέρουμε τότε μόνο ότι ή μεταφραστική φράση Βεργόπουλος δέν προμηθεύει μετάφρασες καλής ποιότητος και συμβουλεύουμε τούς θιασάρχες να διαλέγουνε άλλοτε καλύτερες φράσες.